

programma inzetten als projectonderwijs voor een breder perspectief op het thema en een stevigere inbedding van het theaterbezoek.

Het nagesprek

Na afloop van de voorstelling vindt er een nagesprek plaats in de zaal (ongeveer 20 min.), dit is onderdeel van het educatieprogramma. Wij willen u vragen de leerlingen alvast voor te bereiden op dit nagesprek.

Heeft u naar aanleiding van het lezen van deze lesbrieven nog vragen of wilt u de workshop boeken? Neem dan contact op met Dimpna van Kempen: dimphnavankempen@hnt.nl.

DE GESCHIEDENIS VAN DE TOEKOMST

In de voorstelling *Revolutions* krijgen uw leerlingen een dystopische toekomst te zien, waarin technologie doorgedrongen is tot iedere kier van ons leven. In deze les worden de leerlingen uitgedaagd om een uitspraak te doen over hun toekomst door bestudering van het verleden. In hoeverre hebben politieke, maatschappelijke en technologische ontwikkelingen uit de geschiedenis invloed op hun huidige belevingswereld? En wat betekent dit voor de toekomst? Zijn de leerlingen nog bereid om in opstand te komen?

BENODIGDHEDEN

- Tape
- Een stapel A4'tjes
- Zwarte stift
- Digibord/beamer/scherm

VOORBEREIDING

- Schuif alle tafels in het klaslokaal opzij, zodat er ruimte ontstaat in het midden van het lokaal.
- Tape een tijdlijn van ongeveer 6 meter op de grond.
- Noteer met een zwarte stift op verschillende A4'tjes de volgende jaartallen:
  - 1500
  - 2019
  - 2048
  - De geboortejaren van de leerlingen (bijv. 2004, 2005 en 2006)
  - Uw eigen geboortejaar
- Leg de jaartallen in de goede volgorde op de tijdlijn en tape deze erop vast.
- Bekijk ter voorbereiding van opdracht 1 onderstaande filmpjes. Mocht u van deze filmpjes gebruik willen maken, zorg dan dat u de mogelijkheid heeft deze direct klassikaal af te spelen op een digitaal schoolbord of d.m.v. een beamer.
  - *Filmpje: De komst van de mobiele telefoon*
  - *Filmpje: Surinaamse onafhankelijkheid in 1975*

OPDRACHT #1 PLAATS OP DE TIJDLIJN

10 MINUTEN

In deze opdracht gaan de leerlingen ervaren wat hun plaats is binnen een context die groter is dan hun eigen belevingswereld. Vraag de leerlingen bij binnenkomst plaats te nemen bij hun geboortejaar. Het is de bedoeling dat de leerlingen

met hun gezicht richting het verleden staan, kijkend naar het jaartal 1500. Vervolgens neemt u plaats bij uw eigen geboortejaar, waardoor u recht tegenover de leerlingen komt te staan. Benoem een aantal technologische en maatschappelijke ontwikkelingen die tussen uw geboortejaar en die van de leerlingen hebben plaatsgevonden. Denk aan grote revolutionaire veranderingen. U kunt gebruik maken van onderstaande voorbeelden met de bijbehorende filmpjes, maar u bent vrij hier zelf invulling aan te geven.

- *Filmpje: De komst van de mobiele telefoon*
- *Filmpje: Surinaamse onafhankelijkheid in 1975*

Definieer met elkaar wat een revolutie is en schrijf dit op het schoolbord. De leerlingen gaan nu hetzelfde doen als u aan het begin van de opdracht. Vraag de leerlingen zich om te draaien, waardoor ze met hun gezicht richting de toekomst staan, kijkend naar het jaartal 2048. Verdeel de leerlingen in tweetallen en laat hen nadenken over technologische en maatschappelijke ontwikkelingen die hebben plaatsgevonden tussen hun geboortejaar en vandaag de dag (2019).

Tip: wijs hen op de definitie op het schoolbord. Geef ze hier-voor 2 minuten de tijd. Bespreek kort hun antwoorden.

OPDRACHT 2 TOEKOMST VOORSPELLEN

5 MINUTEN

In de vorige opdracht hebben de leerlingen kunnen nadenken over technologische en maatschappelijke ontwikkelingen binnen hun eigen geschiedenis. In deze opdracht gaan de leerlingen nadenken over de toekomst. Vraag de leerlingen plaats te nemen bij het jaartal 2019, waarbij ze nog steeds hun gezicht op de toekomst hebben gericht, kijkend naar het jaartal 2048. In groepjes van 4, gaan ze 2 minuten nadenken over de technologische en maatschappelijke ontwikkelingen die plaats gaan vinden tussen 2019 en 2048. Deel A4'tjes uit en laat de leerlingen hun ideeën opschrijven. Vraag de leerlingen vervolgens de ontwikkelingen waar volgens hun sprake is van revolutie te onderstrepen.

OPDRACHT 3 EEN GESCHIEDENIS FEIT

10 MINUTEN

In de vorige opdracht hebben de leerlingen kunnen nadenken over welke mogelijke revoluties gaan plaatsvinden. In deze opdracht verdiepen de leerlingen zich in 1 van die voorspellingen en maken deze concreet. Per groepje kiezen de leerlingen 1 voorspelling uit, die ze het meest spannend, grappig, angstaanjagend, en/of onwaarschijnlijk vinden. Geef de leerlingen 5 minuten de tijd om deze voorspelling als een geschiedenisfeit op te schrijven. Ze schrijven dit in de

REVOLUTIONS * LESBRIEF

LESBRIEF GESCHIEDENIS (VO BOVENBOUW)

verleden tijd op en koppelen hier een jaartal aan, waarin het heeft plaatsgevonden.

Voorbeeld: 'Vanaf maart 2043 was het voor alle Europese burgers verplicht om een chip met al hun persoonlijke gegevens in hun hand te implanteren. De Europese Unie deed op 7 januari 2043 een oproep aan alle burgers binnen een jaar de operatie uit te voeren. Wanneer je na maart 2044 niet in het bezit was van de chip, was je strafbaar en had je kans op een gevangenisstraf van 6 jaar.'

Verzamel alle geschiedenisfeiten en leg deze op de juiste plaats op de tijdlijn. Geef de leerlingen 3 minuten de tijd om langs de tijdlijn te lopen, zodat ze alles kunnen lezen.

OPDRACHT 4 WAT ZEGT DAT OVER MIJ?

10 MINUTEN

In de vorige opdracht hebben de leerlingen hun voorspelling concreet gemaakt door deze als een geschiedenisfeit op te schrijven. In deze opdracht gaan ze nadenken over de gevolgen hiervan en welke invloed dit zal hebben op hun eigen leven.

Vraag de leerlingen plaats te nemen bij het jaar 2048 en de ogen te sluiten. Vraag hen in stilte zich voor te stellen dat deze geschiedenis waargebeurd is. Geef ze hiervoor 1 minuut de tijd. Vervolgens vraagt u de leerlingen de ogen weer te openen. Laat de leerlingen vertellen over wat deze revoluties voor invloed op hun leven hebben a.d.h.v. de volgende vragen:

- Ben je gelukkig?
- Hoe heeft het je leven veranderd?
- Heb je nu meer macht?

OPDRACHT 5 TERUG NAAR DE GESCHIEDENIS

10 MINUTEN

In de vorige opdracht hebben de leerlingen kunnen nadenken over de gevolgen van een revolutionaire gebeurtenis. In deze opdracht wordt er een beroep gedaan op uw kennis en expertise om de brug te slaan naar het verleden.

Vraag de leerlingen plaats te nemen bij het jaar 1500, met hun gezicht richting de toekomst, kijkend naar het jaar 2048. Vertel over verschillende revoluties uit de geschiedenis, waarbij u de nadruk legt op de beleving en het handelen van het volk. Verdeel uw kennis hierbij onder in de volgende 3 categorieën:

- Revoluties met voorbedachten rade: politieke en/of sociale revoluties waarbij een volk in opstand komt tegen een hogere macht, zoals de Franse Revolutie of Russische Revolutie.

- Achteraf het predicaat revolutie: maatschappelijke en/of economische revoluties die achteraf pas benoemd kunnen worden als revolutionair, zoals de Landbouw Revolutie of de Industriële Revolutie.
- Persoonlijke revoluties: revoluties op microniveau, zoals de eerste keer zonder zijwieltjes fietsen.

Bron: <https://www.ensie.nl/nick-felix/revolutie>

Tip: U kunt de inhoud die u hier behandelt koppelen aan de tijdlijn door de jaartallen van de revoluties op een A4tje te schrijven en in de juiste volgorde op de tijdlijn te plaatsen.

AFSLUITING

5 MINUTEN

In de vorige opdracht heeft u de leerlingen kennis gegeven van revoluties uit de geschiedenis. Ter afsluiting van de les voert u een kort filosofisch gesprek. Hierin gaan de leerlingen met de kennis van het verleden opnieuw kijken naar de toekomst.

U neemt de rol van gespreksleider aan, waarbij u probeert de verdieping op te zoeken in de antwoorden van de leerlingen. Voor enkele tips over het leiden van een filosofisch gesprek leest u [bijlage 1](#).

Vraag de leerlingen plaats te nemen bij het jaartal 2019, met hun gezicht naar de toekomst, kijkend naar het jaar 2048. Stel hen de vraag:

- Is een ontwikkeling altijd een vooruitgang?

BIJLAGE #1

TIPS VOOR DE GESPREKSLEIDER

De startvragen en stellingen die u vindt bij de opdracht zijn zo geconstrueerd dat ze de aanzet geven tot een filosofisch gesprek. Hieronder leest u wat wij met het filosofisch gesprek beogen en een aantal handvatten voor u als gespreksleider.

Filosoferen gaat niet over het leren van een waarheid, maar over het doen van *onderzoek* naar dingen waar we niet direct een (eenduidig) antwoord op weten.

Een filosofisch gesprek vraagt diepgang; meningen dienen verder verkend te worden, standpunten worden onderbouwd en argumenten moeten (met voorbeelden) onderzocht, verhelderd en getoetst worden. Filosoferen doe je niet in je eentje, maar in een *groep*. Als docent doet u zelf niet mee aan het gesprek, u heeft een andere essentiële taak, die van *gespreksleider*.

DE REGELS BIJ EEN FILOSOFISCH GESPREK

Natuurlijk gelden ook bij een filosofisch gesprek de gebruikelijke regels van elk ander gesprek, maar daarnaast is er een aantal specifieke regels waar u mee werkt:

- Wees nieuwsgierig naar de gedachten van de leerlingen en verwacht dit ook van de leerlingen naar elkaar.
  - Let er op dat filosoferen een groepsproces is, waarbij je samen bouwt aan het onderzoek. Bouwen doe je door bijvoorbeeld te luisteren naar de redenen achter een mening. Wie een mening inbrengt moet bereid zijn uit te leggen waarom hij/zij dat vindt. Elkaar laten uitpraten is vanzelfsprekend. Probeer altijd verder te zoeken dan het eerste antwoord.
  - Om het gesprek helder te houden, is het fijn om geregeld te vragen of iedereen het nog kan volgen. Schrijf af en toe een mooie zin of een belangrijk woord op.
  - Tijdens het filosofisch gesprek gebruiken we alleen de ideeën en gedachten van de deelnemers aanwezig in de groep. Alleen deze personen zijn hier om hun mening uit te leggen.
  - Deelnemers hebben het recht om te zwijgen. Betrokken luisteren is even waardevol.
  - Rond een gesprek altijd af, hoe kort of lang het ook is geweest. Dat kan door samen met de groep de lijn van het gesprek na te lopen. Kijk of er misschien conclusies getrokken kunnen worden. U kunt ook de mooiste uitspraken van het gesprek laten benoemen of vragen of de deelnemers tijdens het gesprek iets hebben gehoord dat ze nog lang zullen onthouden.
  - Als gespreksleider bent u geen deelnemer in het gesprek. Laat u, als docent, aan het einde van een gesprek niet (toch nog) verleiden uw persoonlijke mening over het onderwerp te geven. Laat de leerlingen overtuigd zijn van het belang van hun eigen onderzoek en meningen.
-